

11 Ιανουαρίου 2016

ΟΙ ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΙΔΡΥΟΥΝ ΑΣΤΙΚΟΥΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΥΣ-ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.

Άρθρο της :

Ανδριανής-Αννας Μητροπούλου

Δικηγόρου- Πρώ ην Νομικού Συμβούλου στην ΠΑΣΕΓΕΣ

1.Ο ν. 1667/86 , περί Αστικών Συνεταιρισμών, δίδει στο άρθρο 1 αυτού τον ορισμό του αστικού συνεταιρισμού ως εξής: « Αστικός συνεταιρισμός είναι εκούσια ένωση προσώπων με οικονομικό σκοπό, η οποία, **χωρίς να αναπτύσσει δραστηριότητες αγροτικής οικονομίας,** αποβλέπει ιδίως με τη συνεργασία των μελών του στην οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη των μελών του και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής τους γενικά μέσα σε μια κοινή επιχείρηση»

Επίσης σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 εδ. α' του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι οι αστικοί συνεταιρισμοί ενδεικτικά είναι παραγωγικοί, καταναλωτικοί, προμηθευτικοί, πιστωτικοί, μεταφορικοί και τουριστικοί και με την παρ. 2, εδ. β' ορίζεται ότι οι δραστηριότητες των συνεταιρισμών είναι κυρίως : α) Η κοινή οργάνωση παραγωγής, β) Η προμήθεια αγαθών για την κάλυψη επαγγελματικών, βιοτικών και άλλων αναγκών των μελών τους, γ) Η παροχή στα μέλη τεχνικής ή οργανωτικής βοήθειας για την αύξηση ή βελτίωση της παραγωγής τους, δ) Η μεταποίηση ή διάθεση προϊόντων των μελών τους, ε) Η παροχή δανείων, εγγυήσεων, ασφαλειών ή άλλων οικονομικών διευκολύνσεων στα μέλη τους, στ) Η επαγγελματική, συνεταιριστική και πολιτιστική εκπαίδευση, ζ) Η ικανοποίηση κοινωνικών και πολιτιστικών αγαθών.

«Από την ανωτέρω ενδεικτική διάκριση των κατηγοριών των αστικών συνεταιρισμών και την επίσης ενδεικτική αναφορά των δραστηριοτήτων τους , προκύπτει ότι ο αστικός συνεταιρισμός μπορεί να αναπτύξει οικονομική δραστηριότητα σε όλους τους **κλάδους της**

μη αγροτικής οικονομίας,

εκτός αν για την άσκηση κάποιας δραστηριότητας από αυτές που προαναφέρονται προβλέπεται από τον νόμο άλλος εταιρικός τύπος. Υφίστανται επιχειρήσεις ή εργασίες, οι οποίες, σύμφωνα με τον νόμο, πρέπει να ασκούνται αποκλειστικά από άλλον εταιρικό τύπο και δη αυτόν της ανώνυμης εταιρίας. Έτσι μέχρι την ψήφιση του νόμου 2076/1992 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων», τραπεζικές εργασίες μπορούσαν να διενεργούν μόνο οι ανώνυμες εταιρίες. Ο ν. 5076/1931 «περί ανωνύμων εταιριών και τραπεζών» όριζε, ότι Τράπεζες «δύνανται να συσταθώσι και να λειτουργήσωσι μόνο υπό την μορφή ανωνύμου εταιρίας». Ο τραπεζικός νόμος 2076/1992 επέτρεψε, για πρώτη φορά, τη λειτουργία στην Ελλάδα πιστωτικών ιδρυμάτων με την μορφή του πιστωτικού συνεταιρισμού του ν. 1667/1986. Μετά τον ν. 2076/1992, η σύσταση ενός πιστωτικού συνεταιρισμού συνδέεται με τον σκοπό της μετεξέλιξης του σε συνεταιριστική τράπεζα όταν πληρωθούν οι απαιτούμενοι από αυτήν όροι και προϋποθέσεις. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν.δ. 400/1970 «περί ιδιωτικής επιχειρήσεως ασφαλίσεως (όπως ισχύει μετά το π.δ. 118/85 : Συμμόρφωση προς τις διατάξεις των Οδηγιών ...ΕΟΚ...)», η ασφάλιση ασκείται στην Ελλάδα μόνο από ανώνυμη εταιρία και από αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό, συνεταιρισμό με αποκλειστικό σκοπό την αλληλοασφάλιση των μελών του. Το ν.δ. 400/1970 περιλαμβάνει διατάξεις (άρθρο 35-38, 44), οι οποίες ρυθμίζουν ειδικά τους αλληλοασφαλιστικούς συνεταιρισμούς.

Οι συνεταιρισμοί διακρίνονται με διάφορα κριτήρια σε πολλές κατηγορίες. Στα πλαίσια της συνεταιριστικής οικονομίας οι συνεταιρισμοί διακρίνονται συνήθως με βάση το αντικείμενο της συνεταιριστικής επιχείρησης. Οι συνεταιρισμοί εξυπηρετούν το άτομο είτε ως παραγωγό – επαγγελματία(εξυπηρέτηση της επαγγελματικής οικονομίας), είτε ως καταναλωτή (εξυπηρέτηση της οικιακής οικονομίας). Η πολυμορφία των αναγκών της σύγχρονης οικονομικής ζωής και στους δύο αυτούς τομείς δεν επιτρέπει την περιοριστική απαρίθμηση των ειδών των συνεταιρισμών . Οι διάφορες ανάγκες (πιστωτικές, προμηθευτικές, καταναλωτικές, η ανάγκη της κοινής επεξεργασίας της παραγωγής ή της από κοινού πώλησης των προϊόντων των παραγωγών , η αντιμετώπιση της ανεργίας και των κακών όρων εργασίας κλπ) δημιούργησαν – και μπορούν να δημιουργήσουν – διάφορα είδη συνεταιρισμών . Έτσι δημιουργήθηκαν οι προμηθευτικοί, οι καταναλωτικοί, οι πιστωτικοί, οι συνεταιρισμοί παροχής υπηρεσιών (λ.χ. ασφάλισης, διαφήμισης, αποθήκευσης, τουρισμού, μεταφοράς) κλπ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω αναφερθέντα, ενδεικτικά, είδη συνεταιρισμών ν μπορούν να δράσουν τόσο στον αστικό, όσο και στον αγροτικό τομέα. Επίσης μπορούν να είναι μικτά δηλ. ένας συνεταιρισμός λ.χ. ένας αγροτικός συνεταιρισμός, μπορεί να αναπτύξει δραστηριότητες σε περισσότερους τομείς της οικονομικής ζωής , μπορεί δηλαδή να λειτουργεί συγχρόνως ως πιστωτικός, προμηθευτικός, παραγωγικός, πωλήσεως, μεταφορικός, αποθηκευτικός, καταναλωτικός κλπ.

Οι διακρίσεις των συνεταιρισμών **δεν έχουν όλες νομική σημασία**. Νομική σημασία έχει μια διάκριση, όταν για τη συγκεκριμένη κατηγορία **προβλέπεται ειδική ρύθμιση**.

Η ελληνική νομοθεσία διακρίνει τους συνεταιρισμούς, ανάλογα με το επάγγελμα των μελών τους

, σε δύο βασικές κατηγορίες τους αστικούς και τους αγροτικούς

. Στη συνέχεια ρυθμίζει ειδικά από τους αστικούς τους οικοδομικούς. Η διάκριση επομένως των συνεταιρισμών σε αγροτικούς, αστικούς και οικοδομικούς συνεταιρισμούς έχει νομική σημασία».

(
Βλ. Σ . Κινητής ,το Δίκαιο των Συν/σμων, σελ.43 επ.).

Αγροτικοί συνεταιρισμοί είναι οι συνεταιρισμοί, οι οποίοι αποτελούνται από πρόσωπα, που εξυπηρετούνται από τις αγροτικές δραστηριότητες των συνεταιρισμών τους μέσα στο πλαίσιο της αγροτικής γενικά οικονομία, όπως ορίζεται στον ν. 2810/2000.

«Αστικοί συνεταιρισμοί είναι όλοι οι μη αγροτικοί συνεταιρισμοί. Κατά τα λοιπά είναι, κατά κανόνα αδιάφορο το επάγγελμα που έχουν τα μέλη των αστικών συνεταιρισμών, εκτός αν ο νόμος περιέχει ειδική ρύθμιση για τους συνεταιρισμούς ορισμένων επαγγελματιών, όπως συμβαίνει με τους συνεταιρισμούς των φαρμακοποιών. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 2 γ του νόμου 1316/1983 «Περί ιδρύσεως του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων» οι φαρμακευτικοί συνεταιρισμοί – που ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τον νόμο των αστικών συνεταιρισμών- υπάγονται στην εποπτεία του Εθνικού Οργανισμού Φαρμάκων.

Άλλες διακρίσεις των συνεταιρισμών με νομική σημασία είναι η διάκριση που γίνεται με βάση τον τρόπο συστάσεως σε ελεύθερους και αναγκαστικούς, καθώς η διάκριση που γίνεται με βάση τη μορφή ευθύνης των μελών, σε συνεταιρισμούς απεριόριστης ευθύνης (τα μέλη ευθύνονται αλληλέγγυα και απεριόριστα για τα χρέη του συνεταιρισμού) και συνεταιρισμού περιορισμένης ευθύνης (τα μέλη ευθύνονται περιορισμένα μέχρι ενός ορισμένου ποσού που ορίζεται στο καταστατικό και είναι ίσο ή πολλαπλάσιο του ποσού της συνεταιριστικής μερίδας». (Βλ. Σ . Κινητής ,το Δίκαιο των Συν/σμων, ως άνω)

Καθίσταται λοιπόν σαφές ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί δεν μπορούν να συστήσουν αστικούς συνεταιρισμούς.

Άλλωστε η νομοθεσία για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς διαλαμβάνει φορολογικές διατάξεις στο άρθρο 35 του ν. 2810/2000, οι οποίες παρέχουν διευκολύνσεις υπέρ των αγροτικών συνεταιρισμών.

Επιπρόσθετα σύμφωνα με την 4^η συνεταιριστική αρχή **«Αυτονομία και Ανεξαρτησία**. *Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας, διοικούμενες από τα μέλη τους. Εάν συνάπτουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή αντλούν κεφάλαια από εξωτερικές πηγές, το πράττουν με όρους που διασφαλίζουν τη δημοκρατική διοίκηση από τα μέλη και διατηρούν τη συνεταιριστική αυτονομία»*

και την 6

η

«

Συνεργασία μεταξύ Συνεταιρισμών

. *«Οι συνεταιρισμοί υπηρετούν με τη μέγιστη αποτελεσματικότητα τα μέλη τους και ισχυροποιούν τη συνεταιριστική κίνηση όταν συνεργάζονται μεταξύ τους δια μέσου οργανώσεων τοπικού, εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου»*,

οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί έχουν την δυνατότητα να συγκροτούν μεταξύ τους Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και Κοινοπραξίες με σκοπούς οι οποίοι εξυπηρετούν τις ανάγκες των μελών τους.

Οι διεθνείς συνεταιριστικές αρχές έχουν συμπεριληφθεί στην σύσταση 193 του ΟΗΕ και δεσμεύουν την χώρα μας, αποτελούν δε μέρος της εισηγητικής εκθέσεως του ν. 2810/2000. Η κατάργηση των βαθμίδων των αγροτικών συνεταιρισμών από τον ν. 4015/2011 είναι προδήλως αντισυνταγματική. Ο νομοθέτης (ν.4015/2011), θέλησε να διορθώσει τις στρεβλώσεις, οι οποίες είχαν δημιουργηθεί στην λειτουργία των δευτεροβαθμίων και τριτοβαθμίων αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων, πλην όμως όφειλε να διατηρήσει το νομικό πλαίσιο της συνεταιριστικής συνεργασίας.

Η μη διατήρησή του, δεν σημαίνει ότι οι αγροτικοί συνεταιρισμοί, δεν μπορούν να ιδρύουν Ενώσεις και Κοινοπραξίες, σύμφωνα με τις ανάγκες τους, αρκεί να διατηρούν την αυτονομία τους και την ορθή λειτουργία τους, η οποία καθορίζεται από τις συνεταιριστικές αρχές.

2.Στις Κατευθυντήριες Γραμμές για μια συνεταιριστική νομοθεσία της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του ΟΗΕ (δεύτερη έκδοση) αναφέρεται ότι η ελευθερία δημιουργίας Ενώσεων περιλαμβάνει το δικαίωμα των συνεταιρισμών να ενωθούν οριζόντια και να

σχηματίσουν οργανώσεις κορυφής δηλαδή Ενώσεις Ομοσπονδίες ή/και Συνομοσπονδίες. Η ένωση των δυνάμεων οριζόντια γίνεται για να αποφευχθεί η συγκέντρωση και είναι ένας τρόπος να διαφυλαχθεί η ανεξαρτησία των μεμονωμένων συνεταιρισμών δημιουργώντας ταυτόχρονα τα πλεονεκτήματα των οικονομιών κλίμακας .

Όσον αφορά την κάθετη ολοκλήρωση, ο αριθμός των βαθμίδων πρέπει να αποφασιστεί από τους συνεταιρισμούς, λαμβάνοντας υπόψη την σχέση κόστους/κέρδους των εν λόγω δομών. Το κράτος θα πρέπει να απέχει από οποιαδήποτε παρέμβαση, εκτός από την παρακολούθηση της συμμόρφωσης των οργανώσεων αυτών προς την υποχρέωση να υποστηρίζουν και να εκπροσωπούν τα μέλη τους. **Ειδικά, οι συνεταιρισμοί δεν πρέπει να υποχρεωθούν να ενταχθούν στις γραμμές διοικητικών υποδιαιρέσεων ή στις γραμμές δραστηριοτήτων εάν επιλέγουν ελεύθερα το αντίθετο.**

Συνεπώς ο συνεταιριστικός νόμος πρέπει να καθορίσει την νομική μορφή των διαφόρων βαθμίδων αυτής της συνεταιριστικής πυραμίδας και να προσδιορίσει τις δραστηριότητες που θα πρέπει να ασκεί κάθε βαθμίδα. Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των υψηλότερου επιπέδου συνεταιριστικών οργανώσεων περιλαμβάνουν: την αντιπροσώπευση των μελών σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, την προώθηση, εκπαίδευση και κατάρτιση, την συμβουλευτική, τις χρηματοδοτικές, ασφαλιστικές και οικονομικές υπηρεσίες (μάρκετινγκ, προμήθειες, εξαγωγές, εισαγωγές κλπ), την ανάπτυξη των δια-συνεταιριστικών σχέσεων, την έρευνα και την ανάπτυξη, την διαιτησία, τον γενικό έλεγχο και τον διαχειριστικό έλεγχο και τελικά την διάδοση της συνεταιριστικής νομοθεσίας.

Η ίδια η ιδέα των κάθετων δομών καθορίζει επίσης τις λειτουργίες τους ως επιβοηθητικές σε εκείνες των μελών τους, δηλαδή οι δραστηριότητες των υψηλότερου βαθμίδας συνεταιρισμών πρέπει να συμπληρώνουν εκείνες των μελών τους. Προκειμένου να καθιερωθεί ένα σύστημα συνεργασίας μεταξύ του κράτους και των συνεταιρισμών, με πλήρη σεβασμό της ελευθερίας δημιουργίας ενώσεων, το κράτος πρέπει να προωθήσει ένα ανεξάρτητο και ικανό συνεταιριστικό κίνημα.